Lieta Nr. A420646511
Lietvedības Nr. A02938-12/32

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2012.gada 19.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis M.Birkmanis,

piedaloties pieteicējai *D.P.*,
atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Finanšu ministrijas pārstāvei *L.U.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *D.P.* pieteikumu, par Finanšu ministrijas disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas 2011.gada 14.oktobra lēmuma Nr.12-34/103 atcelšanu daļā par *D.P.* piemēroto disciplinārsodu – mēnešalgas samazināšanu uz sešiem mēnešiem, ieturot 15% no mēnešalgas.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk arī – VID) ģenerāldirektore 2011.gada 15.martā pieņēma lēmumu Nr.2139-p (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru VID */daļa/* (turpmāk – */daļa/*) */darbavieta/ /amats/ D.P.* (turpmāk arī – pieteicēja) par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta otrajā daļā paredzētā disciplinārpārkāpuma izdarīšanu aiz rupjas neuzmanības, piemēroja disciplinārsodu - mēnešalgas samazināšana uz sešiem mēnešiem, ieturot 15% no mēnešalgas *(lietas I sējuma 33.- 37.lapa)*.

Finanšu ministrijas disciplinārlietas izmeklēšanas komisija (turpmāk – Komisija) 2011.gada 14.oktobrī pieņēma lēmumu Nr.12-34/103 (turpmāk arī – Lēmums), ar kuru pieteicējas sūdzību daļā par disciplinārsoda piemērošanu par VID 2007.gada 11.decembra kārtības Nr.38 "Noziedzīgu nodarījumu valsts ieņēmumu jomā apkarošanai nozīmīgas informācijas aprites kārtība" 3.2.apakšpunktā noteiktā pienākuma nepildīšanu atzina par pamatotu un atcēla sākotnēja lēmuma 1.2.apakšpunktā piemēroto disciplinārsodu, jo ir nokavēts Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 19.panta otrajā daļā noteiktais termiņš disciplinārlietas ierosināšanai. Pieteicējas sūdzību daļā par disciplinārsoda piemērošanu par to, ka pieteicēja nav izpildījusi Valsts civildienesta likuma

15.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā noteiktos pienākumus, amata apraksta 5.7., 5.14., 5.15., 5.22.apakšpunktā noteiktos pienākumus, ņemot vērā minētā amata apraksta 9.1.3.apakšpunktā noteikto atbildību, atzina par nepamatotu un atstāja negrozītu sākotnējā lēmuma 1.1.apakšpunktā piemēroto disciplinārsodu – mēnešalgas samazināšana uz sešiem mēnešiem, ieturot 15% no mēnešalgas *(lietas I sējuma 15.- 29.lapa)*.

Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[1.1] VID Finanšu policijas pārvaldes (turpmāk – FPP) Iekšējās drošības daļas (turpmāk – IDD) izmeklētāja *U.B.* 2010.gada 4.oktobra ziņojums ir sagatavots, veicot FPP IDD kontroles un uzraudzības funkcijas, bet nav uzskatāms par kriminālprocesa ietvaros tapušu un sākotnēji kriminālprocesuālu dokumentu, uz kura pamata pieņemts izmeklētājas *K.P.* 2010.gada 4.oktobra lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu. Tādējādi tas nav atzīstams par kriminālprocesa ietvaros sagatavotu dokumentu, bet savu nozīmi kriminālprocesā iegūst tikai ar *K.P.* 2010.gada 4.oktobrī pieņemto lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu. Ievērojot, ka disciplināratbildība un disciplinārpārkāpums ir relatīvi vieglāks pārkāpums nekā kriminālpārkāpums vai noziegums, bija pamats ierosināt arī disciplinārlietu.

[1.2] Atbilstoši VID 2011.gada 26.augusta vēstulē Nr.l.5/58545 sniegtajiem paskaidrojumiem 2009.gadā */darbavieta/* (turpmāk – */darbavieta/*) tika sagatavoti 17116 iedzīvotāju ienākumu nodokļa (turpmāk – IIN) pārmaksu maksājuma uzdevumi. Lielāka vērība tika pievērsta tieši lēmumu sagatavošanas procesu kontrolei, kā arī darbam ar nodokļu maksātājiem, pārbaudot deklarācijās ietverto datu atbilstību.

Komisija ir konstatējusi nekonsekvenci VID darbībās, jo pieteicējas ikgadējās darbības un tās rezultātu novērtēšanas veidlapā par 2010.gadu pieteicējas darbs, personālvadības prasmes novērtētas ar "B", tikai plānošanas un kontroles prasmes ir novērtētas ar "C". Tādējādi minētais secinājums nonāk daļējā pretrunā ar disciplinārlietas atzinumā izdarītajiem secinājumiem par iekšējās kontroles pasākumu neveikšanu, ievērojot, ka abi vērtējumi attiecas uz pieteicējas darbību vienā un tajā pašā periodā. Savukārt */daļa/ /darbavieta/* veiktās kontroles visām nodokļu maksātāju lietām, kur atmaksas lēmums ir virs Ls 200 nav bijušas kvalitatīvas, jo izkrāptās atmaksu summas, par kurām nebija iesniegtas IIN deklarācijas, daudzos gadījumos pārsniedza Ls 200, turklāt minētā */darbavieta/* 6 darbinieki veic attālināto lietu pārbaudes. Lai novērstu krāpšanas riskus, ir nepieciešams veikt arī maksājuma uzdevumu pamatojošo dokumentu pārbaudi. Pieteicējai saskaņā ar amata aprakstu ir pienākums sekot pakļautībā esošo ierēdņu un darbinieku sagatavoto dokumentu kvalitātei un atbilstībai normatīvo aktu prasībām, izvērtēt pēc būtības un parakstīt dokumentu saskaņā ar pilnvarojumu.

[1.3] No kontroles žurnāla ierakstu kopijām var secināt, ka īstenotie kontroles pasākumi galvenokārt ir tikuši vērsti uz pārmaksātā IIN atmaksas

pamatotību (ir pārbaudīti dokumenti par attaisnotajiem izdevumiem un lēmumu sagatavošanas termiņi, lēmumi par atmaksu), mazāka uzmanība pievērsta visam pārmaksātā IIN atmaksas procesam - līdz maksājuma uzdevuma sagatavošanai. Ņemot vērā to, ka ir iesniegta informācija par kontroles pasākumiem tikai dažos mēnešos, nav iespējams konstatēt, kāda rakstura pārbaudes pasākumi tika veikti, lai pārliecinātos, ka IS datu bāzes tiek izmantotas tikai ar darbu saistīto uzdevumu izpildei un ka ir ievērotas Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasības attiecībā uz personas datu neizpaušanu vai izmantošanu prettiesisku darbību veikšanai. Ņemot vērā kriminālprocesa gaitā konstatētos pārkāpumus un arī *L.P.* liecībā minēto, var secināt, ka šie kontroles pasākumi ir bijuši nepilnīgi.

[2] 2011.gada 10.novembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums, kurā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Pieteicēja nepiekrīt, ka nav pildījusi Valsts civildienesta likuma 15.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā noteiktos pienākumus, jo atguvusi */darbavieta/* bijušās darbinieces *L.P.* nelikumīgo darbību izdarīšanas rezultātā izkrāpto naudu Ls 31 859,30 apmērā. Pieteicēja nav atguvusi Ls 1565,95 apmērā, jo par šīs summas izkrāpšanu uzzinājusi pēc *L.P.* atbrīvošanas no amata. Par minēto informējusi augstākstāvošu priekšnieku un VID FPP direktoru. Ar savu operatīvo rīcību novērsusi kaitējumu valsts budžetam, VID un konkrētiem nodokļu maksātājiem. Komisija nav novērtējusi to, cik būtiski valstij, VID, nodokļu maksātājiem ir pieteicējas paveiktais.

[2.2] Pieteicēja nepiekrīt, ka nav pildījusi amata apraksta 5.7. un 5.14.punktus. Ja būtu bezkontrole, kā Komisija norāda lēmumā, tad netiktu atklātas *L.P.* krāpnieciskās darbības. Pieteicējas vietniece *I.G.*, pārbaudot pavisam citu informāciju, atklāja šo pārkāpumu, un pieteicēja, uzņemoties atbildību, novērsa tā sekas. Komisija pēc pieteicējas viena padotā ierēdņa izdarītā pārkāpuma izdarījusi secinājumu, ka pieteicēja nav kontrolējusi nodaļas ierēdņu un darbinieku darbību atbilstoši apstiprinātajiem amatu aprakstiem. Saskaņā ar VID nodokļu uzskaites rokasgrāmatas 9.nodaļas 2.punka 2.1.4.apakšpunktu par *L.P.* sagatavoto dokumentu pareizību atbildīgs bija */nodaļa/* priekšnieks. Visas pieteicējas veiktās pārbaudes ir ierakstītas Iekšējās kontroles pasākumu reģistrācijas žurnālā. VID komisija ar šo žurnālu vispār nav iepazinusies, taču lūgusi tikai atsevišķas kopijas no šī žurnāla.

Pieteicēja nezināja, ka ir iespējams sagatavot maksājumu uzdevumus bez deklarācijas ievadīšanas nodokļu uzskaites sistēmā, izmantojot operāciju "samazināts", līdz ar to nevarēja izkontrolēt šīs darbības. Par to nebija nekādas informācijas vai norādes procesu aprakstos vai nodokļu uzskaites rokasgrāmatā.

[2.3] Pieteicēja nepiekrīt, ka nav pildījusi amata apraksta 5.15.apakšpunktu. Katru dienu pieteicēja izskata un paraksta vairākus

simtus dokumentu, tajā skaitā arī lēmumus un maksājumu uzdevumus. Katru sagatavoto maksājumu uzdevumu nav iespējams salīdzināt ar pirmdokumentu tāpēc, ka */amats/* ir ļoti daudz citu pienākumu. Uz visām VID nodokļu uzskaites un kontroles procesu nepilnībām, kā arī uz to, ka VID darbiniekiem nav iespējams pārliecināties, vai deklarācijās un uzskaites sistēmā norādītie konti pieder konkrētai personai, ir norādīts arī VID Iekšējā audita Nr.17/2010 ziņojuma projektā. Nav pieļaujams, ka līdzekļu trūkuma dēļ netiek pilnveidots IIN atmaksas elektroniskais kontroles process, kā arī tas, ka jebkuram VID darbiniekam ir iespējams mainīt kontus nodokļu uzskaites kartiņās. Pieteicējai kā */amats/* nav iespējams šos kontus pārbaudīt, jo nav pieejams banku kontu reģistrs. Absurdi izvirzīt prasību */amats/* kontrolēt elektroniski veiktās padoto darbinieku darbības (fiziski ar acīm). Pieteicēja atzīst, ka nav spējusi 3 gadu laikā (2007.-2009.gads) izkontrolēt visu 51 734 maksājumu uzdevumu pareizību. Līdz ar to 133 maksājumu uzdevumus vai 0,25% no visiem *L.P.* ir sagatavojusi nepamatoti. Veicot kontroles pasākumus izlases veidā, pieteicējai negadījās neviens no tiem, jo atrast vienu nepareizo starp tūkstošiem maksājumu uzdevumiem ir nereāli. Pieteicējas amata aprakstā šobrīd ir 111 pienākumi. Maksājumu uzdevumu parakstīšana ir viens no tiem, un pieteicēja nevar veltīt vienam pienākumam visu darba dienu, bet citus nepildīt.

[2.4] Pieteicēja nepiekrīt, ka nav pildījusi amata apraksta 5.22.apakšpunktu, jo katru gadu izstrādājusi */darbavieta/ /amats/* un vietnieces iekšējās kontroles pasākumu plānu, */darbavieta/* struktūrvienībām apstiprinājusi Pasākumu plānus iekšējās kontroles nodrošināšanai un prasījusi atskaites par paveikto. Gada laikā sekots, lai daļu priekšnieki veic kontroles pasākumus un par to ir ieraksti nodaļas vadības iekšējās kontroles pasākumu reģistrācijas žurnālā. Nekādi plāni un kontroles pasākumi neizslēdz cilvēcisko faktoru. Nevienam neienāca prāta, ka *L.P.*, kura jau bija nostrādājusi VID vairāk kā 10 gadus, pēkšņi sāks veikt nelikumīgās darbības, apzinoties, ka tās nav redzamas un uzreiz pamanāmas, bet elektroniskais kontroles mehānisms nodokļu uzskaites procesā nav izstrādāts. Tas neietilpst pieteicējas kompetencē.

[3] Atbildētāju pārstāvošā iestāde Finanšu ministrija tiesā iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteikumu neatzīst pilnībā un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[4] Pieteicēja tiesas sēdē pieteikumu uzturēja, balstoties uz pieteikumā minētajiem apsvērumiem, papildus paskaidrojot, ka uzskata, ja pieteicējas padotā veikusi nelikumīgas darbības, arī pieteicēja atbildīga par seku novēršanu. Tobrīd sapratusi, ja pati nedabūšot naudu no *L.P.*, nauda vairs netiks atgūta. Trīs mēnešu laikā *L.P.* atmaksāja 32 000 latu.

[5] Finanšu ministrijas pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, balstoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus paskaidrojot, ka

sods pieteicējai piemērots par nepietiekamu iekšējo kontroli. Par pieteicējas darbībām, kas notika, kad pieteicēja konstatēja *L.P.* nelikumīgās darbības, pieteicēja nav sodīta. VID pieteicējas darbības, lai atgūtu naudu, vērtēja kā vainu mīkstinošu apstākli, lai gan izmantotie mehānismi neatbilda normatīvo aktu prasībām. Piemērotais sods ir samērīgs. Smagākais sods, ko varēja piemērot, ir atlaišana no darba.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, pārbaudot lietas materiālus un noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[7] Lietā nav strīda par to, ka VID */daļa/ /darbavieta/ /nodaļa/* vecākā nodokļu inspektore *L.P.*, izmantojot dienesta stāvokli, mantkārīgā nolūkā izkrāpusi no Valsts kases IIN pārmaksu atmaksas. Līdz ar to ir konstatējama disciplinārpārkāpuma objektīvā puse.

[8] Pieteicējai piemērots disciplinārsods par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta otrajā daļā noteiktā disciplinārpārkāpuma izdarīšanu.

Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta pirmajā daļā noteikts, ka par amata pienākumu, konkrēta rīkojuma vai uzdevuma nepamatotu nepildīšanu vai novēlotu, nolaidīgu vai nekvalitatīvu pildīšanu, tajā skaitā tiesību aktiem neatbilstošu rīcību ar finanšu līdzekļiem, izsaka rājienu vai samazina mēnešalgu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam, ieturot līdz 20 procentiem no mēnešalgas.

Savukārt minētā likuma panta otrajā daļā noteikts, ka par tādu pašu disciplinārpārkāpumu, ja tā dēļ valstij vai personai nodarīts būtisks mantisks zaudējums vai valsts interesēm būtisks kaitējums, vai personai būtisks personisks kaitējums, samazina mēnešalgu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam, ieturot līdz 20 procentiem no mēnešalgas, pazemina amatā uz laiku līdz trim gadiem, atbrīvo no amata vai atbrīvo no amata bez tiesībām vienu gadu pretendēt uz amatu valsts pārvaldē.

Atbilstoši citētajām tiesību normām, lai ierēdnim piemērotu disciplinārsodu saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 36.panta otro daļu jākonstatē, pirmkārt, viena no panta pirmajā daļā minētajām pārkāpumu kvalificējošām pazīmēm un, otrkārt, jākonstatē, ka ierēdnis, nepildot amata pienākumus, valsts interesēm nodarījis būtisku kaitējumu.

[9] No Lēmuma izriet, ka pieteicējai disciplinārsods piemērots par amata pienākumu nepamatotu nepildīšanu. Tiesa konstatē, ka šāds ierēdņa pienākums izriet no Valsts civildienesta likuma 15.panta pirmās daļas 1. un 3.punkta.

Ar VID */daļa/* direktora v.i. 2007.gada 21.februāra rīkojumu Nr.26OP apstiprināts VID */daļa/ /darbavieta/ /amats/* amata apraksts *(lietas*

I sējums 30.,-32.lapa). Ar minēto ierēdņa amata aprakstu pieteicēja iepazinusies, to apliecinot ar savu parakstu.

Atbildētāja Lēmumā atzinusi, ka pieteicēja nav izpildījusi amata apraksta 5.7., 5.14., 5.15., 5.22.apakšpunktā noteiktos pienākumus. Izvērtējot disciplinārpārkāpuma subjektīvo pusi, proti, pieteicējas vainu, tiesa nonāk pie tālāk minētajiem secinājumiem.

[9.1] Amata apraksta 5.7.apakšpunktā noteikts pienākums kontrolēt nodaļas ierēdņu un darbinieku darbību atbilstoši apstiprinātajiem amatu aprakstiem, kā arī sekot, lai nodaļas ierēdņi un darbinieki ievērotu iestādes Darba kārtības noteikumus.

[9.1.1] Sākotnējā lēmumā norādīts, ka pieteicēja ar savu bezdarbību pieļāva, ka viņas pakļautībā strādājošā */darbavieta/ /nodaļa/ /amats/ L.V.* nav veikusi sagatavoto maksājumu uzdevumu par iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu atmaksu salīdzināšanu ar datiem no VID Nodokļu informatīvās sistēmas, lēmumiem un nodokļu maksātāja iesniegumiem par iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksas atmaksu *(lietas I sējums 34.lapa)*.

Izvērtējot Atzinumu disciplinārlietā *(lietas I sējums 111.-122.lapa)* un lietas materiālos esošās *L.V.* sniegtās liecības *(lietas I sējums 241.-244.lapa)*, nav iespējams konstatēt, uz kādu lietā iegūto pierādījumu pamata sākotnējā lēmumā atzīts, ka *L.V.* nav vispār pildījusi augstāk minētos amata pienākumus.

Tiesas vērtējumā sākotnējā lēmumā atzītais nonāk pretrunā ar Valsts ieņēmumu dienesta 2011.gada 15.marta lēmumā Nr.2138-p „Par disciplinārsoda piemērošanu *L.V.*" atzīto, ka *L.V.* nav nodrošinājusi kontroli par daļas amatpersonu rīcību saistībā ar maksājumu dokumentu sagatavošanu iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu atmaksu veikšanā, tai skaitā nav nodrošinājusi iekšējās kontroles pasākumu veikšanu tādā apmērā, kas novērstu iespējas veikt krāpnieciskas darbības *(lietas II sējums 74.lapa)*.

Secināms, ka iekšējā kontrole, veicot pakļautībā esošo darbinieku darba pienākumu izpildes pārbaudi, ir pastāvējusi, taču tā nav bijusi tādā apmērā, lai konstatētu krāpnieciskās darbības.

[9.1.2] Tiesa piekrīt pieteicējas norādītajam, ka katras amatpersonas amata aprakstā ir noteikti pienākumi un atbildība. Zemāk esošas amatpersonas kontrole ir nodalāma, ņemot vērā katras augstāk stāvošās amatpersonas atbildību pa līmeņiem.

VID nodokļu uzskaites rokasgrāmatas 9.nodaļas 2.punkta 2.1.4.apakšpunktā noteikts, ka pirms dokumenta iesniegšanas parakstīšanai, tā sagatavošanas kvalitāti izskata darbinieka, kurš sagatavojis dokumentu, tiešais priekšnieks.

Tas ir pamats secinājumam, ka */nodaļa/ /amats/ L.V.* bija tieši atbildīga par pakļautās amatpersonas *L.P.* veiktajām darbībām.

[9.2] Amata apraksta 5.14.apakšpunktā noteikts pienākums sekot pakļautībā esošo ierēdņu un darbinieku sagatavoto dokumentu kvalitātei un

atbilstībai normatīvo aktu prasībām.

[9.2.1] Pieteicēja 2010.gada 22.novembra paskaidrojumā norāda, ka izlases veidā pārbaudījusi IIN atmaksas procesu, sākot no deklarācijas un beidzot ar maksājuma uzdevuma sagatavošanu, taču netrāpījās neviens no *L.P.* nelikumīgi sagatavotajiem *(lietas I sējums 75.-77.lapa)*. Sastādītajā Atzinumā disciplinārlietā komisija atzinusi, ka nav pamata neticēt pieteicējas izteiktajam apgalvojumam.

Tiesa piešķir ticamību pieteicējas sniegtajiem paskaidrojumiem, jo kā konstatēts lietas materiālos laika posmā no 2007.-2009.gadam kopumā sagatavots 51 734 maksājuma uzdevums. No tiem *L.P.* nelikumīgi sagatavojusi 133, kas sastāda 0,25% no kopējā sagatavoto maksājumu uzdevuma skaita. Šādos apstākļos, pastāvot tik mazai procentuāli viltoto maksājumu uzdevuma attiecībai pret kopējo sagatavoto maksājumu uzdevumu skaitu, pastāv liela varbūtība, ka, veicot to pārbaudi izlases veidā, netiek atklāts neviens no nelikumīgi sagatavotajiem maksājuma uzdevumiem.

[9.2.2] Tāpat pieteicēja minētajā paskaidrojumā norāda, ka nodokļu informācijas sistēmā nav kontroles mehānisma, kas vismaz informatīvi brīdinātu, ka gada laikā atkārtoti tiek sagatavots maksājuma uzdevums atmaksai uz vienu un to pašu kontu vai konta numurs neatbilst norādītajai personai. Šāda kontroles mehānisma nav ne Valsts kasei, ne bankām. Ne no vienas struktūrvienības puses nevienā līmenī nebija atzīmēts risks par iedzīvotāju ienākuma nodokļa uzskaites darbībām, kas būtu par pamatu nodaļu */amats/* pastiprināti kontrolēt maksājumu uzdevumu sagatavošanu.

Atzinumā disciplinārlietā konstatēts, ka norādītais kontroles mehānisms tiešām neeksistē un VID datu bāzē neparādās brīdinājuma uzraksts par atkārtoti veiktu IIN maksājumu uz vienu un to pašu norēķinu kontu *(lietas I sējums 116.lapa)*.

Sākotnējā lēmumā atzīts, ka savu darbību veikšanai *L.P.* ir izmantojusi nepilnības iekšējās kontroles sistēmā savu mantkārīgo mērķu realizēšanai. Atzinumā disciplinārlietā ir nonākts pie secinājuma, ka kontroles mehānisma neesamība pastiprina VID amatpersonu kontroli IIN administrēšanā. Atzīstams, ka izdarītais secinājums pēc būtības ir pareizs, taču jāņem vērā, ka vispirms jāapzina sistēmas vājās vietas, lai varētu veikt to pastiprinātu kontroli, izmantojot cilvēku resursus.

Tiesas ieskatā gadījumos, kad pirms tiek identificētas sistēmas vājās vietas, kurām nav arī izveidota iekšējās kontroles sistēma, kā rezultātā atsevišķa persona to ir ļaunprātīgi izmantojusi, nevar saukt pie atbildības amatpersonas par kontroles neveikšanu, kas izskatāmajā gadījumā tiek kvalificēta kā rupja neuzmanība.

[9.3] Amata apraksta 5.15.apakšpunktā noteikts pienākums izvērtēt pēc būtības un parakstīt dokumentus saskaņā ar pilnvarojumu.

Atzinumā disciplinārlietā komisija konstatējusi, ka sagatavotie maksājuma uzdevumi tiek apkopoti vienā sarakstā un elektroniski,

izmantojot e-kasi, parakstīti un nosūtīti Valsts kasei. Šajā kopējā sarakstā konstatēt kādas amatpersonas krāpnieciskās darbības praktiski nav iespējams.

Balstoties uz lietas materiāliem un komisijas izdarīto secinājumu, tiesa atzīst, ka pieteicēja nav pārkāpusi Amata apraksta 5.15.apakšpunktā noteikto pienākumu. Lietā nav arī pierādījumu, ka pieteicēja būtu parakstījusi dokumentus, pārkāpjot tai dotā pilnvarojuma robežas. Secināms, ka pieteicēja nepamatoti saukta pie disciplināratbildības par Amata apraksta 5.15.apakšpunktā noteikto pienākumu nepildīšanu.

[9.4] Amata apraksta 5.22.apakšpunktā noteikts pienākums aktualizēt iekšējās kontroles programmu atbilstoši iestādes iekšējās kontroles programmai. Nodrošināt iekšējās kontroles veikšanu nodaļā.

[9.4.1] No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicēja kā */darbavieta/ /amats/* katru gadu izstrādā un VID */daļa/* vadība apstiprina */darbavieta/ /amats/* un vietnieces iekšējās kontroles pasākumu plānu. Pieteikumam pievienots iekšējās kontroles pasākumu plāns 2008.gadam *(lietas I sējums 56., 57.lapa)*.

Tāpat katru gadu visām */darbavieta/* struktūrvienībām pieteicēja apstiprina Pasākuma plānu iekšējās kontroles nodrošināšanai. Pieteikumam pievienots */nodaļa/* Pasākuma plāns iekšējās kontroles nodrošināšanai 2008.gadam *(lietas I sējums 58.lapa)*. Minētā plāna pirmais punkts paredz pienākumu kontrolēt nodokļu maksātāju personīgajos kontos samaksātās nodokļu summas, kontrolēt vai operatīvi un kvalitatīvi tiek sagatavoti maksājuma uzdevumi un inkaso rīkojumi.

Attiecīgi tiek iesniegtas arī atskaites par Pasākuma plānu iekšējās kontroles nodrošināšanai izpildi. Pieteikumam pievienots */nodaļa/* ziņojums par daļas darbu un iekšējo kontroli ierēdņu vērtēšanas periodā no 21.11.2007.-20.11.2008. *(lietas I sējums 59., 60.lapa)*.

Tāpat no lietas materiāliem redzams, ka visas pieteicējas un pieteicējas vietnieces veiktās kontroles darbības ierakstītas iekšējās kontroles pasākumu reģistrācijas žurnālā ar nomenklatūras Nr.14.04.01-16 *(lietas II sējums 14.-16., 30., 31., 38.-49.lapa)*.

Secināms, ka iekšējās kontroles sistēma bija izveidota un pastāvēja, attiecīgi reģistrējot veiktos kontroles pasākumus tam speciāli iekārtotā žurnālā.

[9.4.2] Atzinumā disciplinārlietā konstatēts, ka izlases veidā */darbavieta/* iekšējās kontroles ietvaros ir pārbaudīti sagatavotie maksājuma uzdevumi par IIN pārmaksu atmaksām, pārbaudot to atbilstību lēmumiem un nodokļu maksātāja iesniegumiem, taču nevienā no pārbaudes gadījumiem nekādas neprecizitātes nav konstatētas. Par to liecina iekšējās kontroles pasākumu reģistrācijas žurnālā veiktie ieraksti, kas apliecina, ka kontroles ir veiktas saskaņā ar Iekšējās kontroles pasākumu plānā noteiktajiem uzdevumiem.

Secināms, ka Atzinums disciplinārlietā apstiprina iekšējās kontroles

sistēmas esamību un faktu, ka */darbavieta/* iekšējās kontroles ietvaros izlases veidā tika pārbaudīti sagatavotie maksājuma uzdevumi par IIN pārmaksu atmaksām.

[9.4.3] Vērā ņemams arī tas, ka */darbavieta/* darbību uzraudzījusi VID iekšējā audita pārvalde. No lietas materiāliem secināms, ka VID ģenerāldirektors katram kalendārajam gadam apstiprināja auditu gada plānu *(sk., piemēram, lietas I sējums 39.-42.lapa)*. Pamatojoties uz audita rezultātiem tika sagatavots novērtējums un izteikto ieteikumu ieviešanas grafiks *(sk., piemēram, lietas I sējums 43.lapa)*. Lietā nav pierādījumu, ka iekšējā audita pārvalde būtu konstatējusi pārkāpumus vai nepilnības IIN pārmaksu atmaksā.

VID */daļa/* Uzraudzības daļa 2009.gada 27.februārī sastādījusi atzinumu par struktūrvienību 2009.gada iekšējās kontroles pasākumu plānu novērtējumu atbilstoši iestādes iekšējās kontroles programmai *(lietas I sējums 143., 144.lapa)*. Minētais izvērtējums sniegts arī */darbavieta/*. Atzinumā secināts, ka katras struktūrvienības */amats/* ir apzinājis darbības, kuras jāveic, plānojot un vadot procesu izpildi, lai garantētu, ka tiks sasniegti iestādes noteiktie mērķi (3.punkts), un iestādes struktūrvienību iekšējās kontroles pasākumu plānos ietvertie pasākumi nav tikai ierobežojoša rakstura vai represīvi, bet arī palīdz darbiniekiem veikt paškontroli un sasniegt plānotos rezultātus (4.punkts).

Tiesas ieskatā šādos apstākļos, kad neviena no iekšējās kontroles institūcijām ilglaicīgā periodā nav norādījusi uz sistēmas nepilnībām un pastāvošajiem riskiem, iekšējās kontroles nepilnīgu veikšanu vai akcentējusi nepieciešamību amatpersonām pievērst pastiprinātu uzmanību noteiktu pasākumu kontrolei IIN pārmaksu atmaksas jomā, norādot uz sistēmas vājajām vietām, kur nepieciešams veikt pastiprinātu kontroli, ir nepamatoti atzīt, ka pieteicēja ilgstošā laika periodā nav nodrošinājusi iekšējās kontroles pasākumu veikšanu tādā apmērā, kas novērstu iespējas veikt krāpnieciskas darbības valsts ieņēmumu jomā.

[9.4.4] Komisija ir konstatējusi nekonsekvenci VID darbībās, jo pieteicējas ikgadējās darbības un tās rezultātu novērtēšanas veidlapā par 2010.gadu pieteicējas darbs, personālvadības prasmes novērtētas ar "B", tikai plānošanas un kontroles prasmes ir novērtētas ar "C". Tādējādi minētais secinājums nonāk daļējā pretrunā ar Atzinumā disciplinārlietā izdarītajiem secinājumiem par iekšējās kontroles pasākumu neveikšanu, ievērojot, ka abi vērtējumi attiecas uz pieteicējas darbību vienā un tajā pašā periodā.

Tālāk Komisija norāda, ka VID Iekšējā audita pārvaldes audita Nr.17/2010 ,,Krāpšanas risku vadība iedzīvotāju ienākuma nodokļa administrēšanā" ziņojumā 3.sadaļā ,,Iedzīvotāju ienākuma nodokļa datu apstrādes process un kontroles" ir konstatēts, ka */daļa/ /darbavieta/* veiktās kontroles visām nodokļu maksātāju lietām, kur atmaksas lēmums ir virs Ls 200 nav bijušas kvalitatīvas, jo izkrāptās atmaksu summas, par kurām

nebija iesniegtas IIN deklarācijas, daudzos gadījumos pārsniedza Ls 200, turklāt minētā klientu apkalpošanas centra 6 darbinieki veic attālināto lietu pārbaudes. Atsevišķi */iestāde/* vadītāji pārrunās minēja, ka, akceptējot sagatavotos maksājuma uzdevumus un skaidras naudas izmaksas pieprasījumus Valsts kasei izpildei, veic atsevišķu lietu kontroli, kurām veikta attālinātā pārbaude" *(lietas I sējums 78.-82.lapa)*.

Lēmumā norādīts, ka */darbavieta/* informācija tiek pārbaudīta tikai atverot nodokļu informācijas sistēmu. Savukārt vairāki */iestāde/* vadītāji, organizējot savas struktūrvienības darbu un veicot kontroles funkcijas, ir secinājuši, ka nav iespējams paļauties uz attālināto pārbaužu datiem. Tiesas ieskatā tas nonāk pretrunā ar Atzinumā disciplinārlietā konstatēto, ka pieteicēja izlases veidā pārbaudījusi IIN atmaksas procesu, sākot no deklarācijas un beidzot ar maksājuma uzdevuma sagatavošanu.

Atbildētāja Lēmumā nav atsaukusies un nav vērtējusi ziņojumā atzīto, ka VID nodokļu pārvalde nav izstrādājusi kārtību, kas definētu konkrētus un pamatotus gadījumus IIN administrēšanas procesā, jo, izmantojot universālo deklarāciju, nodokļu informācijas datu bāzē ir plašas iespējas manipulēt ar datiem, kas savukārt uztur ļoti augstu krāpšanas risku.

[10] Attiecībā uz pieteicējas darbībās konstatēto vainas formu – rupja neuzmanība – tiesa atzīst šādu secinājumu par nepamatotu.

Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 5.panta trešajā daļā noteikts, ka disciplinārpārkāpums atzīstams par izdarītu aiz neuzmanības, ja ierēdnis, kas to izdarījis, ir paredzējis savas rīcības nelabvēlīgo seku iestāšanās iespēju, bet vieglprātīgi paļāvies, ka tās neiestāsies vai varēs novērst, vai arī nav paredzējis šādu seku iestāšanās iespēju, kaut gan tās varēja paredzēt un bija jāparedz. Atbilstoši likuma panta ceturtajai daļai neuzmanība var būt rupja vai viegla.

Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 5.panta piektā daļa paskaidro, ka disciplinārpārkāpums atzīstams par izdarītu aiz rupjas neuzmanības, ja ierēdnis, kas to izdarījis, ir apzinājies savas rīcības nelabvēlīgo seku iestāšanās iespēju, bet vieglprātīgi paļāvies, ka tās neiestāsies vai varēs novērst.

Tātad vainas forma – rupja neuzmanība prasa, lai ierēdnis būtu apzinājies savas rīcības nelabvēlīgo seku iestāšanās iespēju. Apzināšanās nozīmē to, ka persona pārkāpuma izdarīšanas laikā saprot rīcības faktiskos apstākļus un to, ka ar šo rīcību iespējams var tikt nodarīts kaitējums kādai personai vai valstij. Nelabvēlīgo seku paredzēšana nozīmē, ka vainīgajam ierēdnim ir priekšstats par izmaiņām, ko rada viņa rīcība. Savukārt vainīgās personas paļaušanās, ka nelabvēlīgās sekas neiestāsies vai varēs novērst, ir neuzmanības gribas izpausme.

Ņemot vērā sprieduma [9] punktā konstatēto un izdarītos secinājumus, pieteicēja nebija apzinājusies, ka tai jāveic vēl kādas papildu darbības, lai nodrošinātu IIN pārmaksu atmaksas kontroli. Attiecībā uz

sekām tiesai rodas šaubas, ka pieteicēja vieglprātīgi paļāvusies, ka tās neiestāsies vai varēs novērst.

[11] Balstoties uz iepriekš spriedumā izdarītajiem secinājumiem, Lēmums atzīstams par prettiesisku, kas ir pamats tā atcelšanai.

Tiesa norāda, ka izskatāmās lietas ietvaros tās kompetencē nav vērtēt vai pieteicējas darbībās ir konstatējama vainas forma – viegla neuzmanība.

Likumos, kas regulē ierēdņu disciplināro atbildību, nav paredzēta šāda tiesas kompetence. Tādēļ atbilstoši Administratīvā procesa likuma 253.panta pirmajai daļai tiesa, konstatējot administratīvā akta prettiesiskumu, var to atcelt, nevis grozīt.

[12] Administratīvā procesa likuma 253.panta otrajā daļā noteikts, ja nepieciešams, it īpaši ja pirms administratīvā akta atcelšanas vai atzīšanas par spēkā neesošu uzsākta tā izpilde, tiesa spriedumā norāda, kādā veidā iestādei jānovērš uzsāktās izpildes sekas, un uzdod iestādei šajā nolūkā noteiktā termiņā veikt konkrētas darbības.

Tiesa, ņemot vērā, ka Lēmums atzīts pat prettiesisku un atceļams, atzīst, ka ir nepieciešams lemt arī par tā izpildes seku novēršanu. Līdz ar to ir uzliekams pienākums atbildētājam viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas veikt darbības, lai aprēķinātu un izmaksātu pieteicējai nodarītos zaudējumus – neiegūtās darba algas apmērā, kas ieturēta no pieteicējas mēnešalgas, izpildot Lēmumu.

[13] Tā kā tiesa pieteikumu apmierina, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu tiesa piespriež no atbildētājas par labu pieteicējai tās samaksāto valsts nodevu 20 latu apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 253.panta pirmo un otro daļu, 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt pilnībā *D.P.* pieteikumu par Finanšu ministrijas disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas 2011.gada 14.oktobra lēmuma Nr.12-34/103 atcelšanu daļā par *D.P.* piemēroto disciplinārsodu – mēnešalgas samazināšanu uz sešiem mēnešiem, ieturot 15% no mēnešalgas.

Atcelt Finanšu ministrijas disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas 2011.gada 14.oktobra lēmumu Nr.12-34/103 daļā par *D.P.* piemēroto disciplinārsodu – mēnešalgas samazināšanu uz sešiem mēnešiem, ieturot 15% no mēnešalgas no tā pieņemšanas dienas.

Uzlikt pienākumu atbildētājam Latvijas Republikai Finanšu ministrijas personā viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas

veikt darbības, lai aprēķinātu un izmaksātu attiecīgu naudas summu, kas ieturēta no *D.P.* mēnešalgas, izpildot Finanšu ministrijas disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas 2011.gada 14.oktobra lēmumu Nr.12-34/103.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu *D.P.* samaksāto valsts nodevu 20 (divdesmit) latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnesis M.Birkmanis